

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-08-26

Diarienummer 0564/22

Handläggare: Ingela Gustafsson

Telefon: 031-365 58 02

E-post: ingela.gustafsson@ponf.goteborg.se

Yttrande till miljödepartementet över remiss gällande EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur

Förslag till beslut

Park- och naturnämnden översänder, på uppdrag av kommunstyrelsen, förvaltningens tjänsteutlåtande om EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur som eget yttrande till miljödepartementet.

Park- och naturnämnden beslutar justera paragrafen omedelbart.

Sammanfattning

EU-kommissionen har tagit fram ett förslag till förordning om att restaurera natur med bakgrund av att förlusten av biologisk mångfald och förstörelsen av ekosystem fortsätter i en alarmerande hastighet.

Syftet med förslaget är att bidra till en biologiskt rik och motståndskraftig natur inom EU. Detta genom restaurering av ekosystem, livsmiljöer och arter. Mål för restaurering till 2030, 2040 och 2050 föreslås, med fokus på livsmiljötyper enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet och som ska baseras på nationella restaureringsplaner. Det ställs även krav på att arealen grönområden ökar i städer, att inventera och avlägsna vissa barriärer i vattendrag, att vända nedgången för populationerna av pollinerare och att en ökande trend för utvalda indikatorer som är viktiga för den biologiska mångfalden i jordbruksekosystem och skogsekosystem uppnås. Åtgärderna i de nationella restaureringsplanerna ska planeras strategiskt och bidra till begränsning av och anpassning till klimatförändringarna. Planerna har en mycket stor roll i förslaget och kommer utgöra beräkningsgrund för mått och mål.

Bedömningen visar att nyttan med stor marginal överväger kostnaderna. Nyttan med att på bred front restaurera EU:s torvmarker, våtmarker, skogar, hed- och buskmarker, vattendrag, sjöar och alluviala livsmiljöer samt kustnära våtmarker beräknas till cirka 1 860 miljarder euro. Kostnaderna beräknas till cirka 154 miljarder euro.

Förvaltningen är positiv till förordningens inriktning och syfte och bedömer övergripande att dessa i stort ligger i linje med stadens politiskt beslutade styrdokument som Göteborgs miljö- och klimatprogram, Översiktsplanen, Grönplanen med flera såväl som stadens naturvårdsarbete i stort. Generellt är det därför positivt att tydligare reglera frågan och ge den en större tyngd i det nationella och lokala arbetet. Det är dock svårare att bedöma precis vilka effekter och konsekvenser förslaget i sin helhet kommer att få på lokal nivå, inte minst då åtgärderna och kraven som föreslås hanteras i huvudsak på nationell nivå.

Staden arbetar med skydd av naturområden och bedriver en del restaurering av ekosystem redan idag men hur det förhåller sig i omfattning och takt till förordningens mål är svårare att bedöma samt vilka ekosystem som kommer att vara mest prioriterade för restaurering i staden.

Hur den nationella restaureringsplanen för Sverige tas fram och förankras är avgörande för hur enskilda kommuner skall kunna bidra till kraven på måluppfyllelse. Kommunernas medverkan i tidigt skede är viktigt. Hur finansiering av restaurering av ekosystem skall fördelas på nationell, regional och lokal nivå kommer att vara viktigt att den nationella planen behandlar liksom olika bidragsformer. Tidsaspekten för genomförande är också en utmaning, inte minst på hur snabbt de nationella restaureringsplanerna kan tas fram.

Definitioner och mått i vissa av förslagen behöver förtydligas och justeras, det gäller till inte minst för urbana ekosystem.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Nyttan med att restaurera EU:s torvmarker, våtmarker, skogar, hed- och buskmarker, vattendrag, sjöar och alluviala livsmiljöer samt kustnära våtmarker beräknas till cirka 1 860 miljarder euro. Värdet av insekters pollinering av grödor uppskattas till omkring 5 miljarder euro per år i EU. Kostnaderna för EU beräknas till cirka 154 miljarder euro. Det handlar huvudsakligen om restaureringen av ekosystem och underhållet av dem. Kostnader kan också uppstå på grund av förlorade inkomster för vissa grupper, under omställningen till mer hållbara metoder. Kostnader tillkommer för att utveckla övervakningssystem, nationella restaureringsplaner och kontroll.

I kommissionens bedömning av nyttor och kostnader för Sverige uppskattas de totala årliga kostnaderna för det svenska genomförandet under perioden 2022–2050 till ca 638 miljoner euro. Samtidigt bedömer kommissionen att förslaget för Sveriges del kan den årliga nyttan uppskattas till 5 881 miljoner euro.

Det går inte att bedöma hur stora de ekonomiska konsekvenserna för staden kommer att se ut utifrån förslaget i dagsläget. Det kommer att innebära kostnader för genomförande men det finns också klara vinster inte minst ur klimatanpassningssynpunkt. Det beror på bland annat på hur en kommande nationell restaureringsplan kommer att se ut och vilka ekosystem som kommer att vara mest prioriterade för restaurering i staden. Hur finansiering av restaurering av ekosystem skall fördelas på nationell, regional och lokal nivå kommer att vara viktigt att den nationella planen behandlar liksom olika bidragsformer. Det framgår dock tydligt att vinsterna på sikt med restaurering av ekosystem vida överstiger kostnaderna.

Det kommer att kräva ökade resurser även på kommunal nivå för inventering, planering, genomförande och uppföljning av restaureringsåtgärder. Det pågår redan olika typer av restaureringsåtgärder av de aktuella livsmiljötyperna i Göteborg. Men det krävs redan nu mer resurser i staden, både driftmedel och investeringar, för genomföra det som våra styrdokument och planer har som mål att nå när det gäller biologisk mångfald och en hållbar stad. Många restaureringsprojekt delfinansieras också av statliga bidrag för att kunna genomföras men som det också råder konkurrens om och brist på.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förslaget har som mål att bromsa förlusten av biologisk mångfald och förstörelsen av ekosystem i alla medlemsstater i EU vilket är mycket angeläget för staden. Det stöds av många av stadens styrdokument som miljö- och klimatprogrammet, översiktsplanen, grönplanen med flera. Det är svårt att nu bedöma ur stadens perspektiv hur de angivna målvärdena för respektive ekosystem direkt påverkar på lokal nivå. Det pågår sedan länge redan olika typer av restaureringsåtgärder av de aktuella livsmiljötyperna i Göteborg men mer krävs. Det är tydligt av förslaget att synergier med begränsning av klimatförändringar, anpassning till klimatförändringar och förebyggande av katastrofer skall eftersträvas och att restaureringsåtgärder skall prioriteras enligt det. Det är av stor vikt i staden som redan nu har stor påverkan av återkommande skyfall och stormar med översvämningar, stormfällida träd med mera som följd. Restaurering och skötsel av dammar och våtmarker som görs i staden i dag har det dubbla syftet att gynna biologisk mångfald och bidra till vattenhållande förmåga som kan dämpa effekterna av kraftigt regn.

Bedömning ur social dimension

Förslaget är som helhet på sikt positivt för alla grupper. Fungerande ekosystem ger oss livsmedel, rent vatten, koldioxidsänkor, skydd mot naturkatastrofer som orsakas av klimatförändringen. Det har även positiva effekter på människors hälsa. Målet som handlar om urbana grönområden är självklart av stor vikt för staden. Styrdokument som översiktsplan, grönplan och miljö- och klimatprogram har alla sociala mål där de urbana grönområdena är särskilt viktiga för hälsa, jämlikhet, identitet och attraktivitet för staden.

Samverkan

Ej aktuellt

Bilagor

1. EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur
2. Följebrev till EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur
3. Bilagor i förordningen
4. Målbeskrivning av artiklar i förordningen
5. Remissinstanser och direktiv
6. Factsheet on Nature Restoration Law

Ärendet

Kommunstyrelsen har ombett park- och naturnämnden med direkt besvarande till miljödepartement att lämna synpunkter EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur. Som underlag till yttrandet ska synpunkter inhämtas från miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret, förvaltningen för kretslopp och vatten och eventuella andra som bedöms bör höras. Yttrandet ska lämnas senast 2022-10-31.

Beskrivning av ärendet

EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 som antogs den 20 maj 2020 åtog sig kommissionen att innan utgången av 2021 ta fram ett förslag till juridiskt bindande mål för återställande av natur i EU.

EU-kommissionen har nu tagit fram ett förslag till förordning om att restaurera natur med bakgrund av att förlusten av biologisk mångfald och förstörelsen av ekosystem fortsätter i en alarmerande hastighet. Det är ett av de största hot som EU står inför under de kommande årtiondena. Hittills har restaureringen av ekosystem i EU varit otillräcklig, och ekosystemen fortsätter att försämrats. Friska ekosystem ger oss livsmedel och tryggad livsmedelsförsörjning, rent vatten, koldioxidsänkor och skydd mot naturkatastrofer som orsakas av klimatförändringen. Det har positiva effekter på människors hälsa, natur- och kulturarv och identitet. Restaurering av natur ger arbetstillfällen och inkomstmöjligheter. En rad olika ekonomiska sektorer kommer också att gynnas.

Bedömningen visar att nyttan med stor marginal överväger kostnaderna. Nyttan med att på bred front restaurera EU:s torvmarker, våtmarker, skogar, hed- och buskmarker, vattendrag, sjöar och alluviala livsmiljöer samt kustnära våtmarker beräknas till cirka 1 860 miljarder euro. Kostnaderna beräknas till cirka 154 miljarder euro.

Förslaget har ett övergripande mål att bidra till en kontinuerlig, långsiktig och varaktig återhämtning av biologisk mångfald och motståndskraftig natur på land och till havs i hela EU genom restaurering av ekosystem och att bidra till unionens klimatbegränsnings- och klimatanpassningsmål och uppfylla unionens internationella åtaganden.

Förslaget har vidare bindande specifika mål och skyldigheter för restaurering av en rad olika ekosystem. Åtgärderna bör senast 2030 omfatta minst 20 % av EU:s land- och havsarealer och senast 2050 alla ekosystem som är i behov av restaurering. Målen är ett komplement till befintliga rättsliga instrument. Rättsakten beräknas träda i kraft 2023 och ska ses över senast 2035. Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Förslag till artiklar som avser restaureringar av olika ekosystem i korthet

Förordningen är tillämplig på de ekosystem som avses i de olika artiklarna. Det gäller:

- Restaurering av terrestra ekosystem, kustnära ekosystem och sötvattens ekosystem
- Restaurering av marina ekosystem
- Restaurering av urbana ekosystem

- Restaurering av den naturliga konnektiviteten hos vattendrag och de naturliga funktionerna hos tillhörande svämplan
- Restaurering av populationer av pollinatörer
- Restaurering av jordbruksekosystem
- Restaurering av skogsekosystem

Kort sammanställning av innehåll i artiklarna.

Medlemsstaterna åtar sig inom de olika ekosystemen att genomföra restaureringsåtgärder för att förbättra tillståndet till gott för de berörda livsmiljötyperna och arterna i ekosystemen. Dessa finns listade i förordningen och finns klassificerade i EU:s art- och habitatdirektiv samt i fågeldirektivet. Sverige berörs av flera av dessa. Medlemsstaterna skall för de terrestra, kustnära, sötvatten och marina ekosystemen genomföra restaureringsåtgärder på minst 30 % av arealen för varje grupp av de listade livsmiljötyperna som inte är i gott tillstånd, enligt vad som kvantifieras i den nationella restaureringsplanen, senast 2030, för minst 60 % senast 2040, och för minst 90 % senast 2050.

Även återetablering av berörda livsmiljötyper som försvunnit skall genomföras där det behövs. Medlemsstaterna skall också säkerställa att tillståndet för restaurerade livsmiljöerna inte försämras vare sig i kvantitet eller kvalitet.

Förordningen kopplar tydligt ihop restaurering av ekosystemen med effekter av klimatförändringar. Medlemsstaterna ska identifiera synergier med begränsning av klimatförändringar, anpassning till klimatförändringar och förebyggande av katastrofer och prioritera restaureringsåtgärder enligt det.

För vissa ekosystem skall förbättring av specifika indikatorer och index ske. Det kan till exempel gälla vanliga jordbruksfåglar i jordbruksekosystemet, ökad mängd död ved i skogsekosystemen. När det gäller vattendrag gäller det främst avlägsnande av barriärer som förhindrar fritt flöde, det gäller dock främst sådana som är gamla eller tagna ur bruk.

När det gäller förslaget urbana ekosystem skiljer sig det från de övriga då åtgärderna inte inriktar sig på restaurering av livsmiljöerna med dess arter utan främst är kvantitativa – minimimått eller ökning av areal av urbana grönområden och trädtäckningsgrad i städer, mindre städer och förorter.

Nationella restaureringsplaner

Nationella restaureringsplaner skall utarbetas. Förordningens olika exempel på restaureringsåtgärder skall användas beroende på de specifika nationella och lokala förhållandena och på aktuell vetenskaplig evidens

Medlemsstaterna ska sträva efter att optimera ekosystemens ekologiska, ekonomiska och sociala funktioner samt deras bidrag till den hållbara utvecklingen, främja synergier med andra medlemsstaters nationella restaureringsplaner, särskilt för gränsöverskridande ekosystem samt säkerställa att utarbetandet av restaureringsplanen är öppen, inkluderande och ändamålsenlig och att allmänheten i ett tidigt skede får effektiva möjligheter att delta i utarbetandet.

Medlemsstaterna ska samordna utarbetandet av nationella restaureringsplaner med utseendet av fokusområden för förnybar energiproduktion. Under utarbetandet av planerna bör medlemsstaterna säkerställa synergier med redan utsedda fokusområden för förnybar energiproduktion och även säkerställa att fokusområdena för förnybar energiproduktion fungerar oförändrat.

De nationella restaureringsplanerna skall bland annat innehålla: restaureringsarealer, åtgärdsbeskrivningar, inventering av barriärer och plan för avlägsnande, uppskattning av sträcka fritt flödande vatten som kan uppnås samt tidplaner, övervakning med mera. Beräknade sidovinster för begränsning av klimatförändringar, socioekonomiska vinster, restaureringsåtgärders potential för att minimera klimatförändringarnas inverkan på naturen, förebygga naturkatastrofer liksom finansieringsbehov och metoder skall redovisas.

Tillgång till rättslig prövning

Medlemsstaterna skall se till att allmänheten har rätt att få giltigheten av de nationella restaureringsplanerna och behöriga myndigheternas eventuella underlåtelse att agera prövad i domstol eller något annat oberoende och opartiskt organ. En icke-statlig organisation som främjar miljöskydd och uppfyller eventuella krav enligt nationell rätt anses ha rättigheter som kan kränkas och deras intresse ska anses vara tillräckligt.

Övervakning och rapportering

Medlemsstaterna skall övervaka tillstånd, trender och kvalitet i livsmiljötyperna, arealer, indikatorer med mera som är beskrivet för de olika livsmiljöerna. Övervakningssystem ska drivas på grundval av elektroniska databaser och geografiska informationssystem och utnyttjande av de möjligheter som erbjuds av artificiell intelligens, avancerad dataanalys och databehandling.

Europeiska miljöbyrån (EEA) kommer att ge stöd till medlemsstaterna

Exempel på uppgifter: Utveckla format och informationssystem för nationella restaureringsplaner och rapportering, stöd för upprättande av metoder, definiering av mål för arealer för återetablering. Hantering av elektroniska rapporteringssystem. Offentliggörande, visualisering och tillgång till uppgifter. Stöd för bedömning av nationella restaureringsplaner.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen har fått in och beaktat svar från stadsbyggnadskontoret, kretslopp och vatten, miljöförvaltningen samt fastighetskontoret i sin bedömning.

Förvaltningen är positiv till förordningens inriktning och syfte och bedömer övergripande att dessa i stort ligger i linje med stadens politiskt beslutade styrdokument som Göteborgs miljö- och klimatprogram, Översiktsplanen, Grönplanen med flera såväl som stadens naturvårdsarbete i stort. Det är bra att krafttag tas för att säkerställa och återställa robusta ekosystem med hög biologisk mångfald då det är en viktig förutsättning i arbetet med att skapa en hållbar stad. Staden arbetar också sedan länge i viss omfattning med restaurering av ekosystem i löpande skötsel- och underhåll samt riktade projekt. Generellt är det

därför positivt att tydligare reglera frågan och ge den en större tyngd i det nationella och lokala arbetet.

Förlusten av biologisk mångfald är ett av de största globala miljöproblemen idag enligt FN:s vetenskapliga expertpanel för biologisk mångfald. Hittills har inte EU lyckats hejda den förlusten. Behovet av mer åtgärder är uppenbar. Naturvårdsverkets uppföljning av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet 2019 visar att restaureringsåtgärder i Natura2000-områden och andra skyddade områden och en del andra åtgärder har bromsat eller vänt den negativa trenden för några arter och naturtyper. Det behövs fortsatt satsning på skydd och skötsel. Samtidigt behövs enligt rapporten storskaliga restaureringsåtgärder och fler sektorer och aktörer måste ta ett större ansvar för att förbättra situationen.

Det finns även andra stora vinster med restaurering av ekosystem som EU-kommissionens förslag till förordning visar. Det gäller inte minst fungerande ekosystems förmåga att minska de negativa effekterna av klimatförändringar såsom skyfall, torka, bränder med mera som inte minst denna sommar drabbat även Europa och Sverige. Göteborg har med sitt läge med sin närhet till havet och en stor älv som rinner genom staden redan idag stora utmaningar när det gäller effekter av skyfall och ökade vattenflöden.

Det är dock svårare i dagsläget att bedöma precis vilka effekter och konsekvenser förslaget i sin helhet kommer att få för Göteborgs stad inte minst då åtgärderna och kraven som föreslås hanteras i huvudsak på nationell nivå. Det är viktigt med tillräckliga underlag för prioriteringar och för uppföljning, vilket till stor del saknas inte minst för den marina miljön. Det är dock ännu viktigare att konkreta restaureringsåtgärder blir av.

En del av förslagen till restaurering på ekosystemnivå är enklare att översätta till lokal nivå – till exempel när det gäller skogsekosystem eller sjöar och vattendrag. Där arbetar redan staden i flera avseenden i denna riktning. För andra förslag är det svårare att förstå definitioner eller överblicka hur angivna nivåer för hur mått på arealer och kvaliteter kan påverka staden på en lokal nivå. Det gäller till exempel urbana grönområden. Restaurerade arealer i procent är inte alltid ett tillräckligt mått på effekt och ansträngning. Tidsaspekten för genomförande är också en utmaning, inte minst på hur snabbt de nationella restaureringsplanerna kan tas fram.

Det kommer att krävas ekonomiska resurser på nationell, regional och lokal nivå för framtagande av planer, planering och genomförande av åtgärder liksom för medborgarnas delaktighet och uppföljning. En del på lokal nivå i staden kan inrymmas i ordinarie drift- och investeringsbudgetar. Men resurserna är redan begränsade idag och många restaureringsåtgärder har därför varit beroende av bidragsstöd för att kunna genomföras, till exempel med det statliga naturvårdsbidraget LONA. Det råder konkurrens om sådana medel också och en ökning av den typen av bidrag kommer att vara nödvändig. EU-bidrag är också ett stöd men många av dessa innebär en stor administrativ insats – både att söka och redovisa. Det kostar en hel del personalresurser med osäkerheten om bidrag kommer att beviljas. Mindre administrativt krävande processer vore önskvärt.

Särskilda förtydligande medskick

Hur den nationella restaureringsplanen för Sverige tas fram och förankras är avgörande för hur enskilda kommuner skall kunna bidra till kraven på måluppfyllelse. Sverige har en stor bredd av de aktuella naturtyperna som är olika fördelade i landet. Vi är också redan

idag olika drabbade av negativa effekter av klimatförändringar vilket också behöver avspeglas i vilka restaureringsåtgärder som är mest prioriterade i olika geografiska områden och livsmiljöer. Hur finansiering av genomförande skall fördelas på olika nivåer och vilka stödmöjligheter som kommer att finnas behöver tydliggöras. Tidig medverkan från kommuner och län i framtagandet av den nationella planen är därför avgörande.

När det gäller förslaget om restaurering av urbana ekosystem skiljer sig det från de övriga ekosystemen då åtgärderna är inriktad på yta och omfattning snarare än inriktning på restaurering och återställning av livsmiljöerna med dess arter som finns i dessa. Här redovisas minimimått eller ökning av areal av urbana grönområden och trädäckningsgrad i städer, mindre städer och förorter.

Det är viktigt att bevara och utveckla den grönbå infrastrukturen i staden och de urbana ekosystemen samt även utöka andelen grönområden. Det stöds i en ny rapport om att främja nationella strategier och initiativ för urban grönska från Nordiska ministerrådet. Där rekommenderas att grönområden och grönstruktur bör betraktas som en del av kritisk infrastruktur, tillgångar väsentliga för att samhällen och ekonomier ska fungera.

Restaurering av befintliga parker och urbana naturområden i den byggda staden för att öka den biologiska mångfalden bör också vara av stor vikt för att nå målen om hållbara livsmiljöer för arter.

Definitionen i förslaget av vad som är urbana grönområden är i sig oklar och skiljer sig i delar mellan olika delar av materialet, liksom begreppet stadsområden. Det krävs tydligare definitioner av vad som avses med urbana grönområden, begreppen stadsområden, städer, mindre städer och förorter för att förstå hur målvärdena skall tolkas för en stad som Göteborg kopplat till stadsutvecklingen.

Det gäller också avseende att ett mått avser ökning med 3% till 2040 och 5% till 2050 av den nationella arean av urbana grönområden i förhållande till den sammanlagda arealen för städer, mindre städer och förorter. Särskilt sett till att kravet på ökad andel inte verkar ha någon koppling till andelen ursprunglig grönyta.

Definitionen av urbana grönområden i förordningen avser en rad olika naturmiljötyper. Parker nämns inte i definitionen men är grönområden som kan innehålla flera livsmiljöer som bidrar till biologisk mångfald. I de redovisade skälen för förslaget nämns dock parker, trädgårdar, trädkantade gator, stadsnära jordbruk med mera utöver rena naturmiljöer som exempel på urbana grönområden som erbjuder viktiga livsmiljöer för biologisk mångfald samt oömbärliga ekosystemtjänster och inte minst anpassning till klimatförändringar. Det är viktigt att definitionen av urbana grönområden också omfattas av dessa miljöer i förordningen.

Trädäckningen skall vara minst 10% i stadsområden i alla städer, mindre städer och förorter senast 2050. Vi utgår från att det i förordningen avser krontäckning vilket det står i originaltexten (urban tree canopy cover). Sveriges ambitioner är högre än EU:s förslag. Naturvårdsverket har tagit fram målvärde som ligger högre, 25%. Att bevara och utveckla stadens trädbestånd är en del av strategin i förvaltningens Grönplan. Här redovisas att internationell forskning har tagit fram måttet 30% av varje stadskvarters yta ska skuggas av trädkronor – mäts i krontäckning. Fler träd i stadsmiljön bidrar också till måluppfyllelse i miljö- och klimatprogrammet när det gäller till exempel förbättrad luftkvalitet i den byggda staden.

En nettoökning av urbana grönområden som är integrerade i befintliga och nya byggnader och infrastrukturbyggnader skall ske. Utifrån definitionen av urbana grönområden som avser olika naturmiljötyper är det osäkert vad som avses. Parktyper nämns till exempel inte. I redovisning för skäl till förslaget beskrivs dock att det kan avse integrering av gröninfrastruktur som gröna tak och gröna väggar liksom naturbaserade lösningar i stadsplaneringen. Det är önskvärt med ett förtydligande av vad som avses i förordningen.

Medlemsstaterna ska i förslaget identifiera synergier med begränsning av klimatförändringar, anpassning till klimatförändringar och förebyggande av katastrofer och prioritera restaureringsåtgärder enligt det. Det är viktigt att åtgärder som görs för restaurering av ekosystem och klimatreiliens sker i samspel så att det uppstår positiva synergieffekter när det gäller till exempel hantering av dagvatten och skyfall. Förutsättningarna kan skilja sig på lokal nivå.

Göteborgs stad – hur arbetar vi idag med området idag?

Göteborg har idag, tack vare sitt variationsrika landskap, en hög biologisk mångfald med en rad arter och naturtyper som är viktiga att bevara och stärka. Staden berörs av flera av de listade livsmiljötyperna och ekosystemen med dess arter i förordningen. Det gäller till exempel urbana grönområden, marina miljöer, kustnära miljöer, sjöar och vattendrag, löv- och ädellövskogar, ängs- och betesmarker med flera.

En del av dessa arter och naturtyper är redan skyddade i staden som Natura 2000- och eller naturreservat, till exempel Nordre Älvs estuarium, Lärjeån, Sävån, Torsviken. Lärjeån har idag endast Natura2000-skydd för själva ån, men många av de naturtyper som förordningen ser behov av att restaureras ligger i dalgången som ån rinner igenom. Nu pågår ett reservatsarbete som kan innebära att långt fler av förordningens prioriterade naturtyper kan skyddas där och skötas enligt skötselplan så att tillståndet för livsmiljöer och arter förbättras. Det finns ett behov av mer skydd av natur i staden och en prioritering för naturreservatsbildning finns. Biotopskydd av marina ålgräsängar är där också en viktig åtgärd. Behovet av restaurering och skötsel är också stort.

Staden har flera strategiska politiskt beslutade dokument som stödjer arbete med skydd och skötsel av natur som inbegriper restaurering. Göteborgs stad har antagit ett **klimat- och miljöprogram** som sträcker sig till 2030. Målbilden för programmet är att Göteborg ska ställa om till en ekologiskt hållbar stad till 2030. Det innebär att Göteborg ska vara en av världens mest progressiva städer när det kommer till att förebygga och åtgärda miljö- och klimatproblem. Målet **Göteborg har en hög biologisk mångfald** innebär att Göteborg ska ha tillräckliga arealer av naturtyper och livsmiljöer med rätt skötsel för att bevara de arter som finns i kommunen och ge förutsättningar för att utveckla ekosystemtjänster, men även bidra till den biologiska mångfalden regionalt, nationellt och globalt. Det gäller inte minst i stadsmiljön.

Översiktsplanen innehåller tre övergripande strategier: Planera för en nära, sammanhållen och robust stad. En robust grön infrastruktur innebär att stärka den biologiska mångfalden och utveckla ekosystemtjänster till exempel genom att värna en gröna kilarna och träden i staden, förstärka den gröna infrastrukturen i staden, utveckla och nyskapa ekosystemtjänster med biologisk mångfald som grund. Den nya **Grönplanen** förstärker och fördjupar översiktsplanen med ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt mål som där grönstrukturen har en nyckelroll för att möta många utmaningar

som vi står inför. Det ekonomiska målet betonar grönstrukturens ekosystemtjänster som värdeskapande och till grund för en hållbar samhällsekonomi.

Fastighetskontorets **skogspolicy** för stadens brukade skogar är i linje med förordningens förslag gällande skogsekosystem. Övergripande skall skogen och skogsskötsel i Göteborgs stad vara en resurs för stadens miljöarbete och dess sociala ansvar. Skogsbruk inom kommunen ska vara fritt från kalhyggen. Den biologiska mångfalden skall gynnas bland annat genom mer död ved, ökat inslag lövträd i barrdominerad skog, fri utveckling av vissa områden.

Park- och naturförvaltningen förvaltar parkerna och stor del av naturområdena – varav del av dessa är naturreservat. Till stöd för arbetet finns också ett **naturvårdsprogram** baserat på de nationella miljömålen och en **handbok för varierat växt- och djurliv** i parker och naturområden.

Restaurering av natur har staden bedrivit i olika omfattning under längre tid men det finns fortsatt ett stort behov av åtgärder som kräver mer resurser. Det är en rad olika åtgärder i form av både löpande skötsel och större åtgärder på flera förvaltningar och bolag i staden. En del genomförs med stöd av det statliga naturvårdsbidraget LONA då tillräckliga resurs saknas. Även föreningar och företag genomför sådana projekt.

Restaurering kan vara passiv i form av skydd av områden eller aktiv i form av skötsel och större åtgärder. Exempel på det senare som görs i staden handlar om skötsel och plantering av träd i staden, kalkning och biotopförbättringar av sjöar och vattendrag, skötsel och restaurering av våtmarker, ängsskötsel, stadens hyggesfria skogsbruk, gynnande av ädellövträd, lokala dagvattenlösningar som även bidrar till gynnande av vattenlevande arter. Det finns många fler exempel men det finns behov av mer och fler åtgärder i staden.

Staden följer också upp tillståndet för olika arter, artgrupper och livsmiljöer som är av särskild betydelse för biologisk mångfald.

Den nya organisation för stadsbyggnad som träder i kraft 2023 innebär att stor del av den kommunalt ägda marken som idag finns på flera förvaltningar kommer att samlas på en förvaltning. Det ger ökade möjligheter att kunna planera och genomföra relevanta åtgärder för restaurering av ekosystem då staden har ett stort markinnehav.

Ingela Gustafsson
utvecklingsledare

Linda Nygren
direktör